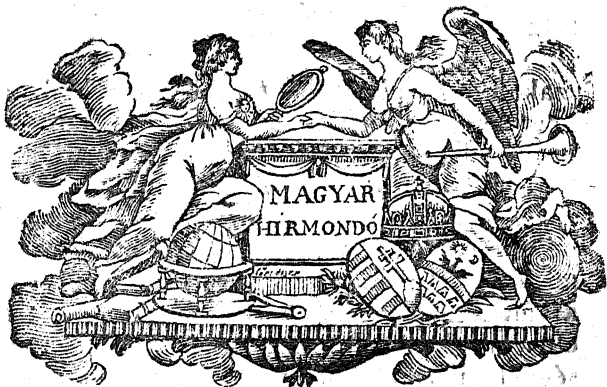

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG^{A'} ENGEDELMÉVEL.

(44.)

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 6-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környürlállások.

Dornik vagy *Tournai Tartományá-*
ban fekvő Armádiánktól:

Minekutánna ő Tsász. Királyi Felsége,
az Armádiának nagyobb részével *Tournai*
Városához érkezett volna: Máj. 17.'s 18-án
rajtok ment a' Frantziákon, egynehány
tsapatokkal (*colonne*), mellyek úgy igye-
keztek, hogy körül-vegyék a' *Menin*, és
Cortrykban fekvő Frantziákat, 's el.

I i i

szakasszák azokat *Lille* Vároktól, a' honnan nagy erőt és segítséget szoktak venni. — Estve felé (Máj 17) annyira szolgált a' szerentse Seregeinknek, hogy *Tourcoin*, és *Mauveaux* helységeket — melyek sántzokkal voltak meg-erössítve — el-vettük a' Frantziáktól. De más nap nagy erővel jöven, kivált *York* Anglus Kir. Hertzeg' tsapatja ellen a' Frantziák: azt igen nagy veszteséggel vissza-verték, úgy hogy tsapatjaink kényszerítették magokat *Tournai* alá visszavenni. — Az első napi el-esttjeinknek számát, 50-re teszi az Udvari Had-Tanáts; meg-sebesedttjeinkét pedig 27-re. El-fogattak 56-an. — A' sebbe esett Tisztek között vagynak: *Bujánovich* Főhadnagy, az *Odonell* szabad Seregéből; és Hertzeg *Salm*, Kapitány a' Pattantyúsok között. — Tizennyóltzadik Májusi veszteségünk többre ment ezernél: mert az el-esttek' száma 222; a' sebbe estteké 718; az el-fogatotaké 433. Ló 43 hullott-el, 52 sebesedett-meg, 34 pedig el-fogatott. — Az el-esttek között találtatott *Balogh* Alhadnagy, a' Főhertzeg *Ferdinánd*' Huszárai között. El-esett *Hensinger* Kapitány is, a' Toskánai Nagy-Hertzeg *Ferdinánd*' Regementjéből. Sebet kaptak 31 Tisztek, kik között valók: — *Vlasits* Kapitány, *Horecsny*, és *Wolf* Főhadnagyok, Főhertzeg *Ferdinánd*' Huszár-Regementjéből. “

Egy magános Levél így ír a' 18-dik Májusi ütközetről: — „*Otto* Generális, *York* Kir. Hertzeg, és *Gr. Kinsky*, külön-külön tsapatokat vezettek. A' két első, öszve-kaptsolhatta magát; de az utolsó, a' ki-rendeltt időre, és helyre oda nem érhetett. Egyfzer *York* Kir. Hertzeg tsak azt veszi észre, hogy a' *Kinsky* - tsapatja' helyén temérdek Frantziák vagynak, kik dühösen estek a' *York* Hertzeg' tsapatjának. E' végett, egy közel lévő falunkba tér a' Hertzeg; 's hát azt is rakva találta Frantziákkal, kik erőssen tüzeltek Katonáink ellen. Szerentséjére még is, olly útszára kapott a' Hertzeg, iffjú *Lichtenstein Mórítz* Hertzeggel — ki a' Tsászárs' Karabélyos-Regementjében Kapitány, 's ez nap *York* Hertzeg mellé rendeltetett, *Mack* Generálistól — a' mellyben nem vólt Ellenség. Alíg mehettek - által a' falun, midőn egy patakra akadtak (ez, talán a' *Marque*-patakja vólt), mellyen igen nehéznek látzott az által - menetel. De mivel a' Frantziák kergették őket, szerentsét kellett a' vizen próbálni. *York* Hg, szerentsésen által - hatott; hanem *Lichtenstein Hertzeg*' 80 aranyos, már el - fáradtt paripája az ízapos patakba dült. Az iffjú Hertzeg leugrott rólla, 's szaladt gyalog, egy kék ruhás tsoport Katonák felé, kikről kételkedett: Frantziák - é, vagy Hannoveranus Katonák? de szerentséjére Hannoveranusok

váltak. *York* Hertzeg, nem tudván az ifjú *Lichtensteinnak* hová-létét: el-küldötte fel-keresésére *Merfeld* Oberstlieutenántot, öt Magyar Huszárokkal. Ezeket megtámadta 60 Frantzia Huszár. De a' mérges öt Huszár úgy viselte magát, hogy gat a' Frantziák közül le-vágott; hanem el-esett két Huszár is. *Merfeld* Oberstlieutenántot úgy találta egy fáradtt golyóbis, hogy mindjárt le-fordúlt lováról. A' meg-maradt 3 Huszárok fel-kapták, 's el-szaladtak vele. *Merfeld* azután fel-eszmélkedett, 's már most jobban érzi magát. — Még egy történetet említek: Hg *Lichtensteinnak* két paripáját vezetvén egy köz Katona, két Frantziák által el-fogatott. Örültek a' Frantziák a' jó paripáknak; de Katonánk úgy talált tsapni kardjával hozzájuk, hogy mind ketten le-esetek lovaikról: ő pedig sebes vágatva el-szaladt a' paripákkal. — El lehet gondolni, hogy Hertzeg *York'* tsapatjában nem kevés kár esett ezen a' napon: mivel majd egészen el-volt szakasztva a' más tsapatoktól, és a' Katonák Vezér nélkül voltak. Ágyút mintegy húszat vesztett; Embert pedig mintegy 12 százat: “

Tournai alatt fekvő Táborunkból, Májusnak 21-dikén. — „Ideje, hogy már egyszer valamennyire kedvetlen hírt is írjak. — Májusnak 17-dikén, öt tsapatokban támadtuk-meg, egész, mellze tartó

fekvésekben a' Frantziákat. Jelen volt ő Tsászári Felsége is. Ezen a' napon szerentsések vóltunk; de nem vóltunk a' következőn (Máj. 18-dikán): mert a' *York* Ánglus Kir. Hertzeg' tsapatja számos ágyút vesztett. Ezek között 18, Tsász. Kir.; a' többi pedig Ánglus ágyúk vóltak. — *Kaunitz*, *Kollorédó József*, és *Ferdinánd Föhertzeg'* Hufzár-Regementje leg-többet szenvedett. — Magából *Kollorédó József'* Regementjéből 21 Tisztek résszerént el-esetek, résszerént pedig sebet kaptak. — Veszteségünknek kiváltképpenvaló oka a' vólt, hogy ez a' vidék erdős, és tserés: azért a' Frantziáknak nem sok mesterségekbe került, el-szakasztani tsapatjainkat egymástól. — *Toskana*-Hufzár-Reg. béli Kapitány *Arbanász*, ki a' Nemes Magyar Testörző Seregnél is szolgált vólt, el-esett. “

Tournaiból, Májusnak 23-dikán. — „Az Ellenség, reménylven, hogy Seregünket el-veri ezen Város alól, 's azután azt meg-veszi: közel száz ezer Emberrel jött ellenünk tegnapi napon. Az egész, és már most 3 esztendeig tartó háborúban nem vólt olly szörnyű ágyúzás és puskázás, mint ezen a' napon. Az Ellenség' nagyobb száma miatt, eleintén kényszerített a' mi Népünk magát hátra vonni; de végre csak

ugyan vissza-verte azt, melly már tsupán fél órannyira vólt *Tournai* Városától. A' Frantziák' vesztesége, közel tíz ezerre megy. Részünkről 1100 sebesek hozattak az ispotályba. Ezerre-fel-megy azoknak számok, kik a' tsatában el-estek. Éppen most jövök-ki egy ispotályból, mellyben a' mi sebesaink fekszenek. Nagyon meg-esett szívem rajtok. Nem is lehet őket, szánás és borzadás nélkül szemlélni. Egy szegény Katonát láttam, hogy' múlt-ki a' világból. Nagy vágás vólt a' fején, mellyből egészen ki-állott az agy-veleje. Közön-ségesen, mind rakva vagynak sebekkel. — Ezen Városnak Polgárjai, onnan eredett háláadatosságokból, hogy Ármádiánk meg-mentette Várossokat a' Frantziák' kezétől: kenyeret, húst, bort, és pályinkát visznek-ki a' Táborba, a' Katonák' számára. Az egész piatz tele van, illyetén eledelekkel rakott szekerekkel, mellyek most indulnak ki a' Táborba. Az ispotályba pedig rakással mennek a' Polgár-Afzonyok, kik a' szegény sebes Katonáknak levest, bort, sebre való tépeményt's a't. visznek. Meg-vallom, hogy ez, minden érzékeny szívnek nagy meg-illetődést okozó látás.

Flandria Tartományában fekvő Seregünkről. — Gróf *Clerfayt*, hátok megé akarván kerülni azon Frantziáknak,

kik *Cortryk*, *Menin*, és *Werwik* Erösségeinkbe vették magokat: Máj. 19-dikén a' *Werwik*nél lévő el-sántzolt helyeket, és a' *Lifzen* kereftül vivő utat, *Comminestől* fogva *Lincellesig* el-foglalta; meg-tárnadott egy tiz ezer Frantziákból álló tsapatot (colonne), azt egész' a' *Halluini* hegyig vissza-verte. Sokan el-estek közzülök, 3 fázat el-fogott, 8 ágyújokkal együtt.

Hennegau Tartományában fekvő Armádiánktól:

Végezte azon Levélnek, melly a' Számber-vize' menttében, Májusnak 10-dikén, 's a' következő napokon tartott verekedést írja-le.

„Éjtfzakára kelvén az idő, magunkat egész *Rouvroi*, és *Grandreng* nevű falukig vontuk, két mértföldnyire *Mons* Városához. Itt ölszve-kaptsoltuk magunkat, a' segítségünkre érkezett Néppel — tiz ezer Emberrel. — A' Frantziák nem sokára utánnunk jöttek, 's mindent dúltak, és égettek. Májusnak 13-dikán, délelőtti 11 óra tájban szembe állott vélek mintegy 14 ezerből álló Seregünk, 's olly ízerentsés fordítást tett rajtok, hogy azok nyakra-főre vissza felé lódúltak. Üzöbe vévén őket Seregünk, egész setét estig sarkokban vólt. Ma, mikor ezt írom, Május' 16-dik napja van, 's mind ekkoráig kergetik őket Katonáink. Ezek minden utakat, falukat, és erdőket rakva találtak holt frantzia testekkel. A' Lakosok közönségesen azt

állították, hogy leg-alább is 100 szekereket láttak, mellyek rakva voltak sebes Fran. Katonakkal. Magok a' Frantziák azt vallották, hogy lehetetlen a' mi Seregünknek ellent állani. Százanként jő hozzánk által a' szökevény Frantzia. Négy nap alatt, több jött 500-nál. Az el-esett, és sebet kapott Frantziák' száma fel-megy mintegy 14 ezerre. A' mi sebeseinknek, és holtjainknak számát, nem hibázok, ha ezerre mondom. Az Ellenséget, leg-először is a' *Barkó*' Huszár-Regementje támadta-meg. Háromszor állott ellene a' Frantziaság, különös bátorsággal; de végtére, nem szenvedhetvén erős karjait, meg-fordult. Az egész Sereg, 's ennek Vezérjei, égis magafiztalják ezen Nemes Regementet: nevezetesen *Eötvös* Májor' egész Ofztálját, 's abban lévő *Brunek* második Kapitány Urat, ki egy kis golyóbis által ütődést is kapott. Ditsértetik hasonlóképpen *Brunek* Kapitány' szárnyában lévő *Vajna* Fő-Hadnagy Úr, a' ki meg-rettenthetetlen bátorsággal vágta a' Frantziákat. Ez, bal váll-lapotzkáján kapott sebet. — *Kerekes* Svadronyos Kapitány Úr' vitézségének magafiztalására nints elegendő erőm, se szavam. Elég az, hogy mindenek' nyelvén forog neve, és tselekedete. Két lovát lötték-el alatta. *Kürti* Kapitány Úr sebet kapott a' markában, melly jele annak, hogy nem dugta zsebjébe a' kezét. —

Barkó Májor (már most Obríflieuten.) is meg-sebesedett, de nem veszedelmesen. Ezen nagy Vitéz mindent el-követett, a' mit tsak tőle lehet várni. — Nem vólt az a' hely, a' hol *B. Kienmayer* Oberstler Úr, kormányozása alatt lévő Vitézeinek bátorításokra, 's kötelességekre való intésekre meg nem jelent vólna. A' hol megfordúlt, mindenütt eleibe ment a' Lovasságnak, 's maga vezette azt az Ellenségre. Tsupán nagy bátorsága, és szíve mentette meg őtet ez úttal, a' fogságtól: mert már körül vólt vétetve számos Frantziáktól; de hatalmasan ki-vágta magát közzülök. — Éppen jó időben érkezett egy különös aiándék, a' Nemes *Barkó* Regementjéhez. Tudni-illik: *Turn-Taxis* Hertzegné, szül. *Mecklenburgi* Hertzeg-Allzony, egy nagy ládát küldött nékie, sebre való tépett szálakkal, kötő ruhákkal, 's igen vékony gyóltás pántlikákkal szorossan meg-rakva.

A' *Luxemburg* Tartományában fekvő hadi Seregről, következő Tudósítást adott-ki a' *Bétsi* Hadi Kantzellária:

„*Beaulieu* Feldmarsall - Lieutenant, meg-támadta Májusnak 19-dikén négy ezer Emberből álló Seregét a' Frantziáknak, éppen midőn az sietett magát vissza-vonni *Bouillon* Várossok felé, melly a' *Semois*-vizének bal partján, *Luxemburg*, és *Leodium*, vagy *Lüttich* Tartományok között fekszik. — Az Ellenség, erőssen

menydörgette ágyúit ellenünk; de Lovasaink nem hajtván erre, közéjük tsaptak, 's ütötték vágták őket, egéssz' a' *Bouilloni* hidig, a' merre szaladtak a' Frantziák, a' mint tsak szaladhattak. Gyalog Katonáink bé-mentek *Bouillon* Városába is, és mivel az ablakokból erőssen puskáztak reájok a' Frantziák: bé-rontottak a' házakba, 's a' kit azokban találtak, minden irgalom nélkül öszve-öldösték. A' négy ezer Frantziák közzül tsak ezeren szaladhattak el *Sedan* szomszéd Várok felé, és az ott körül belől fekvő erdőkbe. A' mi veszteségünket *Beaulieu* Vezérünk még bizonyosan nem tudja; de a' mint írja, alig fogja az ötvent meg-haladni. Sajnalva említi, hogy a' sebbe esttek között vagyon a' *Wurmser*-Hufzár-Regementbéli ott fekvő Ofztálynak Vezére *Kisfaludy* Obristlieutenant Úr is, kinek jobb lábát el-hordta az ágyú-golyóbis; Gr. *Metternich*, *Kinsky* *Ferentz*' Reg. jebéli Zászlótartónak pedig a' jobb karját vitte-el. Ezen, és az ez előtt való napon (Máj. 18-dikán), midőn *Wurmser*-Hufzár-Reg. béli Kapit. *Frimont* Úrral vólt bajok, mintegy 700an estek-el a' Frantziák közzül, el-fogattak öt száz 's egynehányan. Ezek között két Kapitány, 's 9 Hadnagyok is vagynak. El-vettünk tőlök 4 ágyút, 3 töltest hordó szekeret, sok fegyvert, eggy ispotályt, mellyet egy táborból a' másikba lehet vinni; egy

Chirurgus-Májorral, és négy Al-Chirurgusokkal együtt. “

A' Rajna mellett fekvő Armádiáról.

A' Regensburgi Újságban olvassuk, hogy a' Frantziák, Landau Várokból nagy erővel ki-ütöttek Hg Hohenlohe Prusszus Generális ellen, de szerentsétlenül: mert Hg Hohenlohe el-vett tölök hat ágyút, 3 töltést hordó szekeret, két zászlót; elfogott 11 Tiszteket, és 350 Közembereket.

Olasz Országból. — A' Turini tudósítások ízerént, Colli Generális neki ment Katonáival, és egy rakás fel-fegyverkezett Pedemontziumi Lakosokkal a' Frantziáknak, 's ötför verte-meg őket, úgy hogy a' Frantziák kényszerítették egy részét azon földnek oda hagyni, mellyet el-foglaltak volt Pedemontziumnak azon a' tájján.

Florentziából, Májusnak 26. dikán. — „A' múltt éjtszaka érkezett ide egy Kurir, a' Livornói ki-kötő parthól, azzal a' hírrel, hogy Korszika-Szigetének fő Városa Bastia hosszas ellent-állása után, végre fel-adta magát az Anglusoknak. “

Frantzia - Ország.

A' Bétsi Udvari Újságból.

„Azon 25 Személyek között, kiket Májusnak 10 dikén végzett - ki a' Párisi Gilljotín, leg-utóljára ölettetett - meg a' szerentsétlen Ersébeth Hertzeg-Affzony. — A' többek között, ő látszatott magát leg-állandóbb bátorsággal adni a' halálra.

Szemeit gyakran az Egekre vetvén, tsendesen imádkozott. Még a' Hóhér' ábrázatján is festve voltak, az ő rajta való szánakodásnak indulati. Egy közönséges Levél fzerént. ezen Hertzeg - Asszony, tsupán tsak valami politika kéntelenségnek leve áldozatjává. — A' meg-gilljotínoztatott *Orleáni Hertzeg' Özvegyének*, a' meg-hóltt *Penthievre* igen gazdag Hertzeg' egyyetlen egyg Öörkösének ügye is fel-vétetett a' Revol. Törvényfzék előtt. Igen nemes természeti tulajdonságokkal mondják ezen Hertzegnét fel-ékesíttetettnek lenni, és a' millyen utálatban vólt mindenek előtt az ő Férje, az *Orleáni Hertzeg*, kitől ő külön élt: éppen olyan nagy tífztelettel vóltak ő hozzája közönségesen. Az ő ügyével fel-vétetett a' *Monteffon'* ügye is, az öreg *Orleán Hertzeg'* második Feleségéé, de a' kit annak senki meg nem esmért. — A' N. Gyűlésnek néhai Deputátusa *Rebecqui*, a' ki számkivetésre ítétetett vólt, magát *Marseillehez* közel a' vízbe fojtotta, kinek a' viz' partjára ki-vetődött hóltt teste a' Népnek nézésére ki-tétetett. — *Martin* Notárius, Máj. 4-dikén egynehány barátival éppen midőn az asztalhoz akart vólna ülni, a' Revol. Törvényfzék eleibe hivattatott tanúnak. Feleségét, 's barátit kérte, hogy az ebédvel várákozzanak utánna, mivel ő mindjárt víffza fogna jöni. Ezek három órától fogva ötíg várákoztak utánna, 's

akkor tudták-meg, hogy *Martin* már meg is gilljotínoztatott. — *Páris* tájján, nap' lemenetkor mindjárt le-feküsznek az Emberek, mert se gyertyájok, se olajok nintsen. A' kinek egy darab tehén-húsa van, az már nagy ritkaság, 's éppen úgy hívja arra vendégeit, mint ez előtt a' gazdag ebédekre. “

Elegyes Tudósítások.

Turinban is, a' *Szárdiniai* Király' lakó helyében, már régtől fogva abban törték némellyek a' fejeket, mint *Nápoly* Városában: hogy t. i. a' Királyt, és a' Kir. Familiát el-fogják — de itt is, az utolsó Levelek fzerént, fzerentsésen ki-tudódtak az Öszve-esküdttek.

A' Berlini Frantzia Újságból.

„A' már 788-dik oldalon említett *Ozarowski*, és *Zabiello* Vezéreknek, *Kossakowski* Püspöknek, és Gróf *Ankwicznek*, maga a' Nép állított, mindeniknek külön külön akasztó-fát *Varsóban*, 's fenyegetődzött, hogy ha ki nem végezteti őket a' Tanács mennél hamarább : ő maga fog bosszút állani rajtok. “

„Májusnak 8-dikán az a' hír támadott *Varsóban*; hogy nagy erővel érkeznek a' *Muszák*, és *Prusszusok* a' Város ellen. Ezen hamis hír miatt zendülésben vólt a' Nép; de azért is, hogy a' Király sokáig talált ki-maradni sétálásakor, melly miatt némellyek azt hírelték, hogy a' Király

titkon oda hagyta *Varsó* Városát. Két Deputátus kotsin, egy pedig lovon a' Király után mentek, ki azonnal a' Városba vissza-tért. Azt beszélik a' Deputátusok, hogy midőn a' Király után mentek: egy esméretlen Ember töltött pifstollyal állott eléjekbe, azt a' mellyeknek szegezte, őket Haza - árulóknak 's egyébként nevezte, 's azt kívánta tőlök, hogy a' Királyt ereffzék-el. — A' Nép nagy örömét jelentette, a' Királynak vissza-jövetelén. Két új Deputátusok küldettek hozzája, kik mind ketten a' fel-állított új Tanáts' Tagjai, 's kériék a' Királyt, hogy ne mennyen - ki többé a' Városból. A' Király meg-ígérte, sőt arra kérette a' Tanátsot, ne hogy alkalmatosságot vegyenek többé a' gyanakodásra: rendelne melléje egyet Tagjai közzül. Erre nem állott a' Tanáts; hanem 14 Polgárokat rendelt, ő Felsége' kívánsága szerént, kik Királyi Adjutáns név alatt ő Felsége mellett szolgálatot tesznek, melly abból áll, hogy mindennap ketten ketten a' Király körül vagynak; 's tartoznak azt mindenüvé kísérni —.

Lithvániában egy írás vétetett közönséggé, a' mint gondolják, az *Orosz* Császárnéval tartók által, mellyben a' többek között ez áll: hogy a' Frantziák segítséget ígértek volna a' fel-zendült Lengyeleknek. *Kosciuszko* egy meg-tzáfoló írást botsátottki nyomtatásban, mellyben azt valya,

hogy a' fel-keltt Lengyel Nemzet segítséget a' Frantziáktól nem vett, 's nem a' Jákobinusok' gondolkodását; hanem az 1791-dik eszt. Máj. 3-kán fel-állított Konstitutziót szándékozik Hazájába bé-vinni.

Londonból, Májusnak 16-dikán. — „Itt egy 21 Személyekből álló titkos Kommissió állítatott fel a' Parlamentomnak Tagjaiból. Köztök van *Pitt*, *Burke*, *Dundas* 's a' t. Ezek fogják ki keresni, és megvizsgálni azon Társaságoknak Írásait, melyek a' *Párisi* Jákobinusokkal leveleztek, 's a' mostani *Angl.* Konstitutzió' helyébe, mást igyekeztek bé-hozni. “

Svéd-Országból, Májusnak 15-kén. — „Már egynehányszor tétetett közönségessé a' *Stokholmi* Újságban, azon Végzése a' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek: hogy Izabardon botsáttatnak a' Fr. ki-kötő helyekből minden neutrális Tartományokbéli hajók, melyek nem olytán portékákkal rakodtak, a' millyenekre most fő, és el-múlhatatlan szükség vagyon a' Frantziáknál; és hogy károk is meg-térítették az említett hajóknak. — A' Nemesség, és Polgárság mindenfelől adakozik, a' tengeri erőnek jó karba lehető állítására. — Vitézeink egy új mód szerént kezdenek gyakoroltatni, melly sokat hasonlít a' Prussziaihoz. — F. Udvarunk egy Regátot indított a' *Marokkói* Császárhoz, ajándékokkal. “

Matzedóniában költt, 's *Triesten* által érkezett levelekből olvassuk, hogy a' *Skutari* Basa újra fel fegyverkezett a' fényes Porta ellen. *Drinápoly* táján is nagyon meg szaporodott a' pártütők' száma. Az éhség is majd mindenütt el hatalmazott Török Országban.

Debretzenből, Májusnak 24-dikén. — „Már valahára meg - szánt az Úr Isten bennünket, és a' száraz földre szép essőzéseket szolgáltat. — Itt a' tavasz - búzának köblit, 12 márxáson adták az én Embereim a' héti vásárban; az árpának köble 6; a' zabé 5; a' rozsé, és tengerié (kukoritzáé) pedig 6 márxáson kélt.“

(*Kalotsáról*, 's egyéb helyekről is írják, hogy három hónapokig tartott szárazság után, meg - áztatta hasadozott földjeiket az Ég.)

T u d ó s í t á s.

Jelentjük az Érdemes Olvasóknak, hogy *Hírmondónknak* a' jövő fél esztendőre is, az az Julius elejétől fogva az esztendő végéig, 5 forint elő-pénz az árra, melyet következendő tízim alatt ne terheltessenek jó idején fel küldeni: *An die K. K. Obrist. Hofpost-ant Zeitungsexpedition. Pro Hírmondó. á Vienne.* — Neveiket, és a' közelebb való Postát, a' honnant. i. leg hamarább vehetik Újságainkat, méltóztassanak világosan meg íratni. Kik meg ígérték, azonban még ez ideig fel nem küldötték a' most folyó fél esztendőre való 5 forintokat, kérelettnek, hogy azokat mentől előbb fel küldeni ne terheltessenek.

Fél árkus Tóldalékkal.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, Jun. 6-dik
napján, 1794-ben költt árkusához.

*Végezete azon Alsó Austriai Kormányshék'
Rendelésének, mellyet F ff Újság árkusunk 791-
dik oldalán közlöttünk:*

Mivel pedig tsak akkor lesz ezen mun-
kának látatja, ha az közönségessé nem té-
tetik; ha az útra indulóknak távól létek
se lármát, se gyanúságot nem szerez, melly
az ő tsendességeket, 's kreditumokat is
kotzkára tehetné, és ha azoknak kreditu-
mok, kik Frantzia Országban maradnak,
semmi igazságtalan erőszakoskodásnak,
melly azt semmivé tehetné, vagy vesze-
lembe hozhatná, ki-tétetve nem leszén:
el végezték a' Deputátusok, hogy a' Revo-
lutzióális, és Szekeziói Deputátzió ő ve-
lek ne bánjon, a' közönséges bátorság vé-
gett hozatott szoros törvények szerez, 's
őket vagy hozzájuk tartozóit fogságba ne
tétesse, sem házi ingó bingó jószágait el
ne petsételje; sőt inkább az ő ellenek té-
tetett vád (ha találna lenni) adattasson
tudtára a' Köz-Jóra ügyelő Deputátziónak,
és a' Laistromban fel-jegyeztetett negyven-
két Polgároknak mint fő személlyeknek,
ügymint a' kikre köz-jóra tzelező dolog

K k k

bizattatott, a' közönséges tsendességre vigyázó Deputátzió különös óltalomúl legyen.

Azon Polgárok az eleségre vigyázó Kommisszióval, 's a' Nemzeti Kints-tárnál lévő Tifztekkel egyet fognak érteni, miképpen kellessen élni a' Kreditummal, mellyet tsak egyedül a' Közönséges-Társaságnak mindennemű élelemre tartozó dolgok által való gazdagítására, 's az azal egybe-köttetett munkákra, 's Kereskedésre leffz szabad fordítani.

Minden munkát a' Kommisszió fog folytatni, az élelemre tartozó dolgoknak bé-szerzésére, 's a' Kreditumnak fundálásáról kitínált plánumnak véghe vitelére rendeltett pénzről pedig a' Nemzeti Kints-tárnál lévő Tifztek fognak számot adni.

Azon Aktákat, mellyekben az élelemre tartozó dolgok' bé-szerzésének könnyebbsége végett, az ötven millióra való Kreditumnak ki-munkálásáról tetetik ajánlás; a' Kommisszió magának, egy Közönséges Tifzt-viselő által, a' 42 Hazafiaknak alá-írásokkal ki-fogja adatni, 's háromszor le-íratni, melly közzül egy legyen a' Köz-Jóra ügyelő Deputátziónál, más a' Közönséges Archivumban, harmadik pedig a' Nemzeti Kints-tárban.

A' 42 Hazafiaknak nevei.

1. Julien Lajos, Bankir. 2. Jaume, Bankir. 3. Grand, és a' Kompánia, Helvetziai Bankir. 4. Dupont, Bankir. 5.

Buffony és a' Kompánia, Genuai Bankir.
 6. Oberkamp. 7. Malet és a' Kompánia,
 Bankir. 8. Razurel, Unokájával együtt.
 9. Berard. 10. Nogue. 11. Caccia, Fiá-
 val együtt. 13. Sartorius Schukart és a'
 Kompánia. 14. Donner, Bankir. 15. Le
 Roi de Camilli. 16. Serre. 17. Paignon
 és a' Kompánia. 18. Rousseau Fiasztól, Ban-
 kir. 19. Pierre le Roi, Bankir. 20. Bou-
 chet Péter. 21. Pochet. 22. Chabanel.
 23. Guisdon. 24. Germain an d' Or. 25
 Richard az idősbb. 26. Richard az ifjabb.
 27. Kirier Tamás. 28. Famin. 29. An-
 drouin Pál. 30. Asmond de Cilarcean. 31.
 Boulrier, két testvér. 32. Breant de la Neu-
 ville. 33. Perregaux, Bankir. 34. Pache
 Genuai Bankir. 35. Tulchiron, Bankir.
 36. Enfantin. 37. Baguenant, Bankir. 38.
 Roque. 39. Hupaix, Pénzel-Kereskedők
 Ágensse. 40. Page, Pénzel-Kereskedők'
 Ágensse. 41. Coulombier. 42. Pillop.

Az el-útazott Ágensseknek neveik.

Genuába mentek, Buffony, és Page
 Polgárok; Olasz Országba, Gripel; Ham-
 burgba, Pachis de Bordeaux, Hupaix; Hol-
 landiába, Ronus, Havrei, és Barthelemis,
 Nantesi Kereskedő, Helvetziába, Perre-
 gaux, Hamet, és Portan.

Minthogy ki ki látja, melly szükséges lé-
 gyen ezen veszedelmes kényületnek minden mó-
 don ellene dolgozni nagy siettséggel, ime
 az annak végbe vitelét magokra vállalt Ban-
 kiroknak neve tudtokra adatik haladék nélkül

mindeneknek, kiváltképen pedig a' Kereskedőknek; továbbá intetnek, hogy abban vagy együtt dolgozás, vagy valamelly segítséggel való létel által részt ne vegyenek, ellenben tartanak kötelességeknek akárkít, a' ki efféle környülállásokban gyanúsnak fog láttatni, bé jelenteni a' Magistrátusnál. A' Kereskedőknek, kiváltképpen a' nagyobb helyeken lévőeknek parantsoltatik azonkívül, hogy a' nálok megforduló idegen, vagy gyanús Kalmárokról a' kikről bizonyost tudándanak, ezen Ts. K. Alsó - Ausztriai Kormányfőnek Prezidiumának jelentést tegyenek; mert különben kemény szamadásra fognak vonattatni. — Bétsben, Máj. 17 dikén 1794.

Folytatása azon útnak, melyet *Hirmondók* 593-dik oldalán kezdtünk közleni mind az útnak, mind pedig azoknak is tudtával, kiktől mindenképpen függ az Iffiu útnak:

A' Hegy - allya azon része *Zemplin* Vármegyének, melyben ama' híres *Tokaji* bortermő hegyek vannak. — A' Hegy - allyai Helységek mind hegyek alatt fekszenek, 's azokról vezik a' hegyek is nevezeteket. Ezen hegyek el - nyúlnak hosszára négy, szélességre pedig két mértföldnyire, mind szőlő - hegyek, és a' leg jobb módra műveltek. — Országokat el - lehetne járni, míg annyi szép, és nagy szőlő hegyekre találhatná, mint a' millyeneket gyönyörűséggel szemlél itt az ember. A' Hegy - allyai hegyek, nagy V betű formájú sorban fekszenek, ki vévén, hogy a' Tokaji és a' Tatzali hegyek ezektől el vannak szakadva. Leg először is az ölik ezeken a' he-

gyeken az útnak szemébe, hogy itten a szőlőkben sok kórakásokat lát, mellyeket nem lát más szőlő-hegyeken, 's mellyek a' földnek tartására szolgálnak, kivált nagy zápor-essőkben. Különösnek tetszik az is, hogy a' szőlőkben gyümölcs fákat nem lát, 's a' szőlőket általjában mindenütt karózáva szemléli. A' leg nevezetesebb Hegy-allyai hegyek, *Tokaj, Tállya, Tarczal, Zombor, Szántó, Mád, Toltsva, Újhelly, S. Patak*. Először is *Tállyára* mentem, 's egy részét a' *Tállyai* leg első az úgy nevezett nagy ősz hegynek el jártam. Ezen hegyen sok féle köveket találtam u. m. mindenféle pálákat, akátot, kaltzedonokat 's a' t. A' kövek úton út félen hevernek szerte széjel. Gyakran igen szépeket is talál az ember a' közönségesek között. *Tállyáról Tokajba* mentem, mellynek egy részét azon napon el is jártam. Másnap hajnalban 4 órakor fel mentem, egy nap-számos embertől vezetett-vén, a' magos Tokai hegyre; de az emberünk ittas lévén, őtet hátra hagytuk, és magunktól fel mentünk az úgy nevezett kopasz-tetőre, a' hegynek leg-magosabb részére. Ezen kopasz tetőn tserék, és mindenféle plánták, nem különben köziklák is vagynak. A' hegy magos ugyan; de nem igen meredek, azért nem igen nehéz reá fel menni. A' tetejéről 8, 's több mért-földnyire is el lehet látni. A' szőlők, mellyek ezen kopasz-tetőt körül veszik, igen szépen műveltetnek. A' szőlőkön kívül sok Török buza, és földi magyaró földekre is akad az ember. Némelly hegyre szekéren lehet fel menni. Néhol szép árnyékos járások közt vagyon az fel menő út. Ezen hegyeken is sok féle köveket talál az ember; mellyek nagyobb részén mész kövek, és mész

pálák. Vagynak más féle kövek is az Tokai hegyeken; de én másokat nem kaptam, nem is vólt hosszú időm a' keresésre. Ebéd után elmentünk a' régi Tokaji Vár helyének meg-nézésére. Mivel ezen Várnak düledéki túl fekszenek a' Bodrog vizén, szükség képpen által kellett azon mennünk tsónakon. Nem kapván hajóst, egy gyermeket kényszerítettünk felvenni; de ez nem bírta az övedzéssel a' nagy szél-től okozott habok miatt, úgy hogy a' víznek közepinél tovább nem vihetett. Ott szegény szinte ki fogyott erejéből — a' tsónak tovább nem mehetett, hanem a' víz vinni kezdte, mellyen nem kevésbé meg is ijedtünk. Ugyan csak a' gyermek újra öfzve szedte minden erejét, 's szterentséssen vissza hozott a' partra, a' honnan el indúltunk vólt, így tehát a' régi Várnak helyét meg nem láthattuk. Tokaj derék mező Város, egy magos hegy tövében fekszik. Alatta a' Bodrog a' Tiszába szakad, ezen két egyesült vizeken, egy igen jó híd vagyon, mellyet a' Király bír a' Várossal együtt. A' szőlőkből csak egynehány lapályt bír. A' lakosok Magyarok, Oroszok, és Kereskedő Görögök. (*Folytatása következik*)

Magyar zseb Almanak.

E' név alatt fog alább meg nevezett egy zsebbe való, és az 1795 dik esztendőre szolgáló Kalendáriumot közre botsítani, melly a' homlok képen kívül négy egyéb rézre metezett képekkel lesz ki ékesítve. A' mulatságos mesék helyett, mellyek egyébaránt a' kalendáriumokhoz ragasztatni szoktak, a' Magyar zsebalmanak a' Magyar történeteket fogja előadni; a' leg régiebb időktől fogva mostanságig. E' történeteket az 1795 dik esztendőre

való zsebalmanak azon Nemzetektől kezd, mellyek valaha Magyar Országban és a' hozzá tartozó Tartományokban laktak, 's mivel többnyire csak az akkori kereskedésnek, és a' hajdan belőlök készített alkotványoknak, de kiváltképpen az említett Nemzetek' erköltseinek, ruházattyaiknak, fegyvereiknek és szokásaiknak rövid és hiteles rajzolattyánál marad, egész *Atila'* haláláig viszi. A' rézre metezett képek színt' ezen történetekből lesznek véve, és a' mi a' jövő esztendőre való négy képet illeti, ezek az *Atila'* táborát, zászlóját, a' *Hunnusoknak* férjfiúi hadi és házi, valamint papi és asszonyi ruházattját, a' nállok szokásban volt Scithiai áldozatot, *Atilának* palotáját, nyilvánvaló és ló háton tartott ebédgyét, és végre ama' pompát ábrázolják, mellyel e' Fejedelem a' *Romai* követet, és ennek társát, *Priscus Rhetort* fogatta. Ha a' nyomtató e' költséges igyekezetével a' Magyar Nemzet' nemesebb részének kedvét találja, nemtsak azt igéri, hogy ezen zsebalmanakot, a' benne el kezdett Magyar történetekkel együtt esztendőnként folytatni, hanem hogy még a' történetekből ki emelendő réz képeknek számát is, mellyek az újjabb időkben a' Királyoknak, és a' nevezetesebb, 's mindenféle redből való személyeknek képeit ábrázolandják, szaporítani fogja. A' papíro finom posta író, a' betük pedig *Mannsfeldnek* új önteménnyei lesznek. Ha a' réz-metző' munkájára nézve hátra maradás nem történik, az Augustusi vásárra minden bizonnyal kész lesz. A' nyomtatónak szállása, kinél e' Magyar zsebalmanak találni fog, az *arany elefántnál*, a' volt *Váizi kapu mellett van*.

Trattner Mátyás,
Pesti Könyvnyomató.

Következendő újj Könyvek érkeztek hoz-
zánk a' napokban:

Jo. Christiani *Engel*, Nob. Hungari Leut-
schoviensis, E. Cancellariae Transilvanico
Aulicae Jurati Notarii, J. Comitatus Scepu-
sensis Jurati Adessoris, Commentatio de
Expeditionibus Traiani ad Danubium, et ori-
gine Valachorum. Ab Ill. societate scientiarum
Goettingensi praemio ab eadem proposito pro-
xime accedere judicata. Cum Epistola C. G.
Heyne, Consilarii Regis M. Britanniae Aulici
et Prof. Goetting. ad Auctorem missa, et
columnam Traiani illustrante. Vidobonae,
apud Josephum Camesina. MDCCXCIV. 8-ad
rétb. 304 old. Az árra 1 for. 15 kr. A' 294-
dik lapnak a' végén e' helyett LXVI. & LXX
olvasni kell LX. & LXIV.

Analysis aquae Thermarum Novarum
Raiezensium; cum praemissa brevi earundem
Descriptione Topographica. Auctore Amadeo
Kelin Medicinae Doctore et Inclyti Comit.
Thurocziensis Physico Ordinario. Cum Ta-
bula Aenea. Viennae, typis Ignatii Goldhann.
1793. 8-ad rétb. 30 old.

Felséges Urunk Koronás Királyunk, Méltóságos Csábrági, és Szittnyai Gróf *Koháry* Ferentz Úr kérésére méltóztatott kegyesen megengedni, hogy T. Nemes Gömör Vármegyében, *Murányi* Uradaimában *Nagy-Rötze* nevezetű mező Várossában minden héten héti Vásárokat hétfőn: Országos Vásárokat pedig *Marzius Havának* 19 dik. *Juniusnak* 13 dik. *Szeptembernek* 21-dik. *Decembernek* 16 dik napjain tarthasson, előtte való nap Barom Vásárt.